

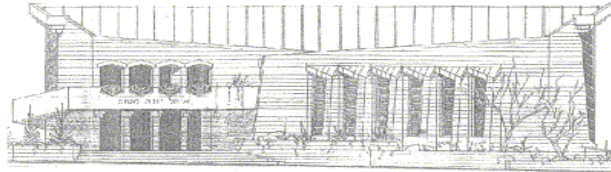
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

ירקות שמיטה מעולי מצרים - חממה

שו"ת עם הרב דוד ספקטור, רב הקהילה

שאלה:

ראיתי בסופר-הצלחה ירקות שמיטה עם הסימון "עולי מצרים - חממה". מאיפה זה ומה דינם ?

תשובה:

1. ירקות מאיזור עולי מצרים.

א. מיקום

איזור עולי מצרים הוא דרומה מאשקלון עד עין יהב שמשם מתחיל הערבה הדרומית הנחשבת כחוו"ל לענין שמיטה. באיזור עולי מצרים היה גוש קטיף והיום בין השאר איזור ניצנה, איפה שיש הישובים יבול ויתד, שבהם חקלאים רבים ממגורשי עצמונה ונצרים.

ב. באיזור עולי מצרים לרש"י מותרת חרישה וזריעה

מובא בתלמוד בבלי מסכת חולין דף ז עמוד א: "הרבה כרכים כבשום עולי מצרים ולא כבשום עולי בבל, וקסבר: קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא, והניחום כדי שיסמכו עליהן עניים בשביעית."

ומפרש רש"י שם: "הרבה כרכים **כבשו עולי מצרים** - וקדשום בקדושת הארץ ולא כבשום עולי בבל לקדשם בשניה ולכך לא כבשום דקסברי **הואיל והותרו והותרו דקדושה ראשונה בטלה** דכי קדשה יהושע לשעתה קדשה **ולא לעתיד לבא** כשגלו בימי נבוכדנצר **ולא רצו להחזיר קדושתה כדי שיהא מותר לחרוש ולזרוע שם בשביעית שאין נוהגת בחוצה לארץ** ויסמכו עליהן עניים ליטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני...". וכן מפרש שם רבנו גרשום.

וכן מביאו מרן הראי"ה קוק זצ"ל בשבת הארץ (פרק ד, הלכה כו, מהדורת מכון התורה והארץ עמ' 450 מכתב יד): "ויש מי שאומר שכל המקומות שלא כבשום עולי בבל, גם בזריעה מותרים הם." ולפי השיטה הזאת מותר בשמיטה לחרוש ולזרוע ירקות מאשקלון עד עין יהב בשטח עולי מצרים.

ג. באיזור עולי מצרים לרמב"ם אסורה חרישה וזריעה

לעומת רש"י, אוסר הרמב"ם (שמיטה ד, כו) כל עבודה בשטח עולי מצרים: "וכל החזיקו בו **עולי מצרים** ...אע"פ שהוא **אסור בעבודה בשביעית**, הספיחין צומחין בו מותרים באכילה."

ד. לסיכום - באיזור עולי מצרים מותרת עבודה על ידי גוים
ומתרץ הרב קוק זצ"ל: "ולדבריו צריך לומר, שעל ידי נכרים היו זורעים, שאילו על ידי ישראל, הרי שנינו שכל שהחזיקו עולי מצרים, נאכל אבל לא נעבד."
וכן למעשה נוהגים ב"אוצר הארץ" שבשטחי עולי מצרים מלאכות דאורייתא כמו זריעה בשמיטה נעשים על ידי גוים בלבד ולכן מותר לאכול את הספיחים - הירקות משם.
נוסף לכך עושים שם היתר מכירה לחומרא.

2. ירקות חממה (בלי מצע מנותק)

מביא החזון איש (שביעית סימן כ"ב, סעי' א') את דעת פאת השלחן, אף שהחזון איש בעצמו מצריך גם מצע מנותק (עציץ שאינו נקוב): "בירושלמי פרק קמא דערלה (פרק ראשון של מסכת ערלה) מיבעיא להו (דנו בבעיה, נשאלה השאלה) אם נוהג שביעית בגדילין (בגידולים) בבית? ולא אפשרטא! (ולא נפטר הבעיה, ולא השיבו תשובה לשאלה).
(כותב בספר) **פאת השלחן** סימן כ' [א'] סעיף קטן נ"ב: "ולדין (לנו) דשביעית בזמן הזה דרבנן (ולא מן התורה נוהג), נקטינן לקולא (אנו נוקטים, פוסקים לקולא), **שאינו נוהגת שמיטה בגידולים - פירות וירקות - שמגדלים בתוך הבית ומותר לעשות בהם כל המלאכות שעושים בשאר שש שנים**."
וכל-שכן אם מדובר חממה (אפילו בלי מצע מנותק) שבשטח עולי מצרים. ועוד עשו בזה היתר מכירה לחומרא.

לסיכום

1. בשנת שמיטה משווקים ירקות שבאים במשטחי עולי מצרים, שזה מדרום אשקלון עד עין יהב והזריעה נעשית על ידי נכרים, ולכן יש מתירים בזה.
2. בשנת השמיטה ירקות שגדלים בחממה, אפילו אין בו מצע מנותק, יש מתירים בזה.